

Prodaje se:
u Beogradu i u krajevima za-
posjednutim od carsko i kra-
jevskih četa po cijeni od 6 h
u Hrvatskoj-Slavoniji, Bosni-
Hercegovini i Dalmaciji po
cijeni od 8 h
izvan ovog područja . . . 12 h
Oglasi po cijeniku.

Pretpлата:
za 1 mjesec u Beogradu i u
krajevima zaposjednutim
od carsko i krajevskih četa K 1-50
u Hrvatskoj-Slavoniji, Bosni-
Hercegovini i Dalmaciji K 2-40
izvan ovog područja . . . K 3-
Uredništvo: BEOGRAD, Vuka Karadžića ul. 10. Telefon broj 67. — Uprava,
primanje oglasa i pretplate: Kneza Mihajla ul. broj 38. Telefon broj 25.

Bezuspješni ruski naleti u Wolyniji. — Veliki požar u Avloni.

RATNI IZVJEŠTAJI.

Izveštaj austro-ugarskog generalnog stožera.

K. B. Beč, 31. jula.

Rusko bojište:

Čete vojske Pilsner-Baltina odbile su predprošle noći jedan ruski napad na visove zapadno od Kirlibaba. U jugo-istočnoj Galiciji dan je prošao srazmjerno mirno. Na zapadu i sjevero-zapadu od Buczacza produžuje neprijatelj i sad kao i prije svoje napade sa još većom žestinom. Savezničke čete održale su sve svoje položaje. Neposredno zapadno od Brodya propali su nekoliko noćni protivnikovi napadi. I u Wolyniji je neprijatelj žrtvovao jučer nebrojene hiljade svojih boraca, gdje god je jurio nije imao uspjeha. Kod Zvinjacze, zapadno i sjevero zapadno od Lucka i sa obje strane željezničke pruge Sarny—Kowel slomljene su svuda neprijateljske jurišne kolone. Južno od Stobychowa, gdje se protivnik mogao prolazno održati na lijevoj obali rijeke Stochoda, bačen je u nazad. Savezničke čete, koje se u Wolyniji bore, zarobile su jučer nekoliko ruskih časnika i 2000 vojnika, a zaplijenile 3 mašinske puške.

Talijansko bojište:

U Dolomitima su jučer, u predjelu Tofanea, krvavo odbijeni napadi nekoliko bataljuna alpinaca. Zarobljeno je 135 Talijana, među njima 9 časnika, zaplijenjeno je 2 mašinske puške. Na frontu Soče održavalo je neprijateljsko topništvo žestoku vatru protivu toliminske i goričke mosne brane, a tako isto i protivu naših položaja na Mte. S. Michele.

Jugo-istočno bojište:

Nikakvih osobitih događaja. Zamjenik glavera generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Izveštaj turskog glavnog stana.

K. B. Carigrad, 30. jula.

Iraksko bojište:

Nema osobitih događaja. U području Eufrata zaplijenili smo jedan neprijateljski motorni čamac, kojega je bilo naše topništvo oštetilo.

Perzijsko bojište:

Bojevi koji su se razvili između

naših odjela i ruskih četa koje su od Revandusa bačeni prema granici nastavljaju se nama u korist. U pograničnom području oduzeli smo neprijatelju jednu visinu. Neprijateljske ruske vojne snage koje smo natjerali od mjesta Sakis u sjeveroistočnom pravcu u bijeg, gonimo još dalje.

Kavkaško bojište:

U odsjeku oko Bitlisa položaj je nepromijenjen. Naše su čete oduzele juršem brdo Antuk (20 kilometara jugo-istočno od Muša), koje su Rusi držali u svojim rukama i odanle vladali okolicom. Naše su čete protunapadom na bajonet potpuno suzbile neprijateljske napade na naše položaje u odsjeku Ognot, 30 kilometara jugo-istočno od Baškeja. Ovom su prilikom Rusi pretrpili vrlo znatne gubitke, sam broj mrtvih iznosi preko 1000 ljudi. Naše čete koje se zadržavaju deset kilometara zapadno od Erzindžana odbile su sve neprijateljske pokušaje da na ovom mjestu prođe naprijed. Neprijateljski odjeli, koji su se bili ušancili 13 kilometara jugo-zapadno od Gimiskana napadnuti su od naših četa i potisnuti iz svojih položaja dalje prema istoku.

Egipatsko bojište:

Naša su istaknuta odjeljenja odbila na svim tačkama jače neprijateljske izvidničke snage, pa su dalje prodrli prema zapadu. Kod jednog od posljednjih sukoba izgubio je neprijatelj mnogo mrtvih i ranjenih, a palo je i dosta zarobljenika u naše ruke.

Turska u ratu.

Izjave turskog poslanika u Berlinu.

Na vijest, da će turske čete u Galiciji stupiti u borbu protiv zajedničkog neprijatelja, obratio se je saradnik „B. Z. am Mittag“ na turskog poslanika u Berlinu, Hak i pašu, koji je izjavio:

Obzirom na naše političke i stratejske interese i našu duboku zajednicu sasvim je naravno, da će turske čete stupiti u boj i na galicijskom bojištu. Kada su naši neprijatelji izdali lozinku o jednom bojištu, neka čitav svijet znađe, da mi što se tiče solidarnosti ne stojimo iza onog konglomerata naroda i rasa, koji stoje protiv nas. Turci ne će nikada zaboraviti, što su sve Nijemci uradili za spas Carigrada u najtežim vremenima i časovima i mi smo ponosni danas, da u zajednici sa središnjim vlastima proljevamo svoju

krv na zajedničkom bojištu. Jedan pomaže drugomu, to je posljedica pravog bratstva u oružju. Naš materijal u ljudstvu nije obilan, ali mi imamo dovoljno u ratu izvježbanih vojnika, koji će se časno boriti na strani svojih njemačkih i austro-ugarskih saveznika jednako junački, kao što su i oni nama bratski i uspješno pomogli u borbi na Galipolju protiv Engleza i Francuza.

Poslije toga sveo se razgovor na položaj na raznim turskim bojištima. Poslanik je bio upravo primio opširan izvještaj carsko otomanske vlade o ustanku šerifa Huzeina u Meki, kojeg su Englezi toliko rasturili po cijlom svijetu. Poslanik je rekao, da Englezi hotimice raširuju skroz krive vijesti o pravom bivstvu šerifata. Oni naime tvrde, da veliki šerif u Meki u svom zvanju stoji na temelju vlastite svoje snage i moći. Zapravo veliki šerifat podijeljuje sultan i u opšte to zvanje postoji samo na temelju jedne sankcije kalifa kao poglavice čitavog islamskog svijeta. S druge je strane svaki šerif, koji vuče svoje porijeklo od Muhameda. U svetim gradovima Meki i Medini žive oko stotinu porodica, koje sve nose naslov šerifa. Iz kruga svih tih šerifa izabere sultan velikog šerifa u Meki, koji ima za zadaću, da čuva relikvije velikog proroka: njegovu kabanicu, mač i druge stvari. Običaj je, da jedna porodica ostaje uvijek u zvanju velikog šerifa, ako štogod ne zgriješ. Ali šerifat nije nasljedan, kao što je nasljedno sultanstvo. Ustanički veliki šerif Huzein, koji je engleskim novcem spremio ustanak, pripada jednoj od mladih porodica velikog šerifata, koja od prilike 85 godina stoji u svom zvanju. Ova je porodica po Huzeinu tražila od sultana da prizna njihovo nasljedstvo na šerifat, ali je turska vlada odbila ovaj zahtjev.

Poslije toga slijedilo je svrgnuće buntovnog velikog šerifa, pa je on zamijenjen sadanjim pravim velikim šerifom, čiji su preci već prije nekoliko stoljeća obavljali šerifatsko zvanje u ime sultanovo.

Ovaj novi veliki šerif Ali Hajdar-pošao već je na putu u Meku, a prati ga dovoljna vojna snaga. On će zauzeti svoje zvanje, koje mu je u ime proroka predao sultan. Nema sumnje, da će novom velikom šerifu poći za rukom, da snagom svoje zakonite vlasti i visoke tradicije zadobije za sebe srca vjernika tim više, što je glavni guverner Meke ostao vjeran turskoj vladi.

Bacimo li pogled na druga bojišta Turske, nastavio je poslanik, imamo doista dosta razloga, da se iskreno veselimo našim uspje-

sima. U Tripolititaniji odlučno su potukli naši arapski plemenski drugovi Talijane, ali samo na temelju svetog rata bez direktne veze sa nama. Oni su zarobili 6000 Talijana, a ostale poubijali, tako da je danas čitava Tripolititanija očišćena od Talijana. Ovo nije naša tvrdnja, nego je to priznanje, gorko priznanje same talijanske štampe, koja i ako teško otvoreno priznaje, da danas Italija stoji u Tripolititaniji ondje, gdje je stajala prije rata godine 1911. Sa finom ironijom nastavio je poslanik smješeći se: „Nije moj običaj, da inače bezuvjetno vjerujem talijanskim novinama, ali kad one same priznaju svoje vlastite poraze, naravno im onda moram vjerovati“.

Upravo sjajni, rekao je dalje poslanik, može se nazvati naš položaj u Perziji. Dok je ranije Rusima već bilo pošlo za rukom, da prođu do na sedamdeset kilometara, blizu Bagdada sad smo ih odbacili natrag do na 300 kilometara od toga grada, tako da se može smatrati, da je jednom za svagda svršeno sa snom o spajanju engleske i ruske vojske u Iraku. Pored toga u Mezopotamiji sada vlada temperatura od 60 stepeni u suncu, a 46 u hladu, tako da o nekim operacijama ne može biti ni govora. Na protiv pak u Sudanu kao da vladaju bolje temperaturne prilike pošto pobuna Sudanaca protiv Engleza, koja je samo i jedino posljedica svetog rata, zauzima takve razmjere, da ovi događaji stvaraju veliku glavobolju Engleskoj.

No Ahilova peta Engleske pak, nastavio je poslanik, jeste i stalno će biti Suez. Naravno da tamo, u neposrednoj blizini velike pustinje veliku ulogu igraju toplotne prilike. S obje strane operacije stoje čitavim mjesecima, pošto vrućina ubija svaku snagu i oduzima svaku energiju. Ali u tom pogledu raspoložemo izvjesnom nadmoćnošću nad svojim neprijateljima Englezima. Naši su vojnici bolje priviknuti na klimu, oni podnose temperature, koje sjevernjaka čini nesposobnima ma za šta. Posljednji letački napad na grad Suez pokazao je, da mi bodro strazharimo na kanalu i umijemo opaziti svaki slab moment protivnikov. Neka Englezi rade sa svojim zlatom, ta zlato je njihov Bog, ali na kraju krajeva oni samim zlatom neće biti u stanju da izvaju pobjedu. Oni ne poštuju duševne tvorevine. Oni nemaju razumijevanja i strahopoštovanja pred starim vjerskim tradicijama, inače ne bi imali srca, da oskrnave naša sveta mjesta i da time najteže povrijede vjerske osjećaje cjelokupnog čovječanstva. Već vjekovi-

ma oni sistematski rade na tome, da podričaju i unište našu vjeru. Ta Gladstone je jednom uzviknuo u donjem domu: „Dokle god nestane korana iz svijeta, neće biti mira na zemlji“. Ovo otrovne riječi nikada nećemo zaboraviti.

Poslije svega toga, što navedoh, završio je poslanik, nije čudo što vjerno i čvrsto stojimo uz središnje vlasti, znajući da se Islam od naših saveznika može nadati samo dobrom, dok se od naših zajedničkih neprijatelja može nadati svima mogućim nesrećama. Borba protiv Engleske predstavlja za cio muslimanski svijet borbu za biti ili ne biti. S toga pozdravljam sa iskrenim zadovoljstvom ovaj čas, kada će naše čete rame uz rame sa središnjim vlastima da se bore u Galiciji protivu našega teritorijalnoga dušmanina, Rusije, koji hoće da nam isčupa iz tijela naše srce, Carigrad, dok ćemo našega vjerskoga dušmanina, Englesku pogoditi u srce na Suezkom kanalu.

Bernhard Shaw za Casementa.

Sada se u jednom dopisu u „Manchester Guardianu“ i Bernard Shaw opredjeljuje o pitanju, koje sada u veliko zanima sve engleske listove, naime hoće li se izvršiti smrtna presuda izrečena nad Sir Roger Casementom. Shaw se u naprijed ogradjuje protiv toga, da on govori iz kakve sentimentalnosti. Casement je, veli, stavio na kocku i proigrao svoj život. Ako se dakle izvršenje presude pokaže kao pametna mjera, ne treba njime oklijevati. „Hoću čak da odem tako daleko, veli Shaw, da priznam da ne bi bilo zgoreg, da se objese svi ljudi preko 52 godine, koji učestvuju u javnom životu — ma da bi i ja sam u tome slučaju morao iskusiti tu mjeru, kad bi za cijelu Evropu važila takva odredba, možda bi danas stari u svijetu bolje stajale“.

Shaw dalje veli, da Casementov slučaj ne treba da se smatra kao izvanredan slučaj. Naša javnost zna i za druge izdajnike — prije svega Christian de Wet. „Ako bi de Wet bio pošteđen, a Casement obješen, to se može samo zaključiti, da je Casement platio glavom ne kao izdajnik, već kao Irac. Mi u ostalom svi znamo čitav niz neosudjenih i čak šta više neoptuženih izdajnika, koji su znatno doprinjeli vjerovanju u Njemačkoj, da se mi nećemo umješati, ako bi ona napala Francusku. Pošto sva ta gospoda (pisac misli na Carsona i ulsterske buntovnike u proljeće 1914. godine) pripadaju istoj političkoj stranci, to će činjenica da su ostali nekažnjeni, a u slučaju da Casement bude obješen dopustiti još i taj zaključak, da je Casementova krivica

— Kneginjo, jedna buva, — reče kralj preduresljivo i ubije kneginjinu životinju.

Gospodo, budimo uvijek diskretni!

Lav i magarac.

Umirao je kralj životinja. Ležao je kraj jednog jendeka i tužno gledao svojim krupnim i neveselim očima u svijet, koji će isti nepromijenjen ostati, a on će da ode. Okolo njega su veselo hodale životinje, koje su otvorenom radošću gledale teško mučenje silnoga kralja.

Dodje i magarac i stane pred lava. — Mogao bih ga udariti, — reče u sebi — slobodno bih ga mogao udariti i ne bi mi ništa bilo. Ali ga neću udariti. Znam ja nešto, što će ga većma boliti . . .

Zatim poče dugim i hvalisavim govorom da veliča lavove zasluge.

Oštriga i upravitelj pozorišta.

Oštriga potraži upravitelja pozorišta i javi mu se da bi rado stupila u glumice.

Upravitelj se užasnu. — Kakva smjelost! Imate li glasa, gospodjice?

— Nemam!
— Ni glasa, ni inteligencije. Pa kakve onda imate kvalifikacije za taj poziv?

Oštriga obori oči i pocrvenivši rekne:

— Vrlo sam dobra sa šampanjcem. Na to je upravitelj angažuje.

Podlistak.

Friedrich Wallisch.

Putne bilješke iz Srbije.

(Nastavak.)

Služba me zove iz planine natrag u dolinu, u srpske gradove, što sam ih prije kratkog vremena žurno prošao. Slika druma, koji me je ovamo doveo, ostala je nepromijenjena. Duž željezničke pruge lježe izvrnuti vagoni, na nekima su razmrskani ili najvećom silom izvijen gvozdeni dijelovi, a neki u pola izgoreli. Iz blata viri sivo i sivo vojničko odijelo, svugdje lježi u masama municija, rasturena ili u ramovima, kutijama i sanducima, a ima i mnogo ispaljenih čaura. Mostovi su bačeni u vazduh, iskidani gvozdeni dijelovi zagnjureni su duboko u vodu. Drveni ratni mostovi još nijesu potpuno dovršeni, ali zato ipak već mnogo kola prelaze preko njih. Mostovi nijesu dovoljno široki, da bi se na njima moglo mimoći dvoja kola. Kad bi u suprotnom pravcu nailazila prazna komorjska kola ili kola, na kojima se previjaju teški ranjenici, tada bi se kod ovih dugačkih kolona stvorilo nagomilavanje, koje se brzo prenosi u nazad. Te kola, životinje i ljude umota kao u njeko klupče. Komori, koje se vraćala da primi hranu i drugi materijal, priključuju se bjezguncu, koji gledaju da ponovo odđu svome domu. Skripeća, stara vo-

lovska kola pretrpana su ormanima, krevetima, između najraznovrsnijeg pokućstva sjede starci i djeca, dok se pored kola vuku žene, koje s vremena na vrijeme prigušnim uzvikom gone umorne volove naprijed.

Dockan u veće stižemo u grad. Ta danas je badnji dan. Mračni grad prepun je vojske, sve nove čete stižu, kroz tamne ulice tutnje kola prskajući blatom sve oko sebe. Sve ovo izgleda kao gužva i tiskanje bez ikakvog smjera. No ubrzo se opet osjeća moć vojničkog reda. Moj drug i ja poslije kratkoga traženja nalazimo stan određen za nas. Ostali smo dođuše bez prtljaga i momka, ali ubrzo zaboravljamo na tu malu nezgodu, kad pogledamo ugodnu sobu i kad vidimo, da ćemo poslije tolikog vremena opet lježati u pravim krevetima. Gazdarica nas oslovjava čistim francuskim jezikom, čestita nam Božić i ponudi nas jelom i pićem. Pošto ona izadje iz sobe a ja brzo hoću da se izvalim u krevet, desi mi se tragikomična nesreća, da nikako ne mogu skinuti s nogu vlačne i blatave cipele. Zovem gazdaricu i pitam je, nema li slučajno u blizini kakvog vojnika, koji bi mi mogao pomoći. Ona veli da nema nikoga u blizini, ali u isto vrijeme naredjuje svojoj dvanajestogodišnjoj kćerčici da mi ona skine cipele. Ja energično odbijam da primim takvu uslugu od jedne buduće mlade dame; a pored toga i mislim, kako bi se poslije moglo reći da mi vrijedjamo i ponižavamo srpske žene. — Najzad

ipak moram pristati, ako ne želim biti toliki divjak pa ljeći u lijev, čisti krevet sa sve priljave cipele, te mala gospodjica zbilja i izvrši majčinu naredbu. A majka je posmatra i čisto bi pukla od smjeha, gledajući kćerku, gdje zavlači ruke u debeli sloj blata, kojim su pokrivene cipele.

Srbija nam je do duše bila susjed, ali ipak nekako daleka. Ko ovdje nije imao poslovnih veza, — a Austrijanci su ovdje imali zadnjih godina sve manje i manje poslovnih veza, — taj je o Srbiji samo znao njenu politiku. Jer s jedne je strane vrlo malo svijeta dolazilo u Srbiju čisto iz zadovoljstva za putovanjem, a s druge se strane mora reći, da su se Srbi zbilja prekomjerno bavili politikom.

A sada ja evo već drugi put po vojnoj dužnosti prolazim kroz one srpske gradove, čija nas imena potsjećaju na borbu, promjenljivu ratnu sreću i pobjedu.

Veliki broj kola i ljudi preneo je dramsko blato i na gradsku kaldrmu. Kuće su većinom male i neugledne, nikad višlje od dvokatnice, skromne arhitekture. Neznam koliko stanovnika ima koji grad. Ali tek znam to da je grad. Svi oni imaju velikih, lijepo izgrađenih škola i velike bolnice. U svakom gradu ima kasarna, nesrazmerno prostranih i velikih. Bolnice, kasarne i škole: tipična obilježja srpskog grada. Ratobornost i žudnja za naukom: to su opet obilježja srpske inteligencije.

Do kratkoga sam vremena vidjao, da se tako izrazim, samo anorganski dio gradskog života. Stanovnici su slabo i izlazili na ulicu. U školama, koje već preko godinu dana bijahu oduzete njihovom pravom cilju, bile su smještene rezervne bolnice i srpske komande, sad stajahu puste i zapuštene; i u kasarnama se mogao vidjeti trag nagle evakuacije. Samo na nekim se bolnicama nije ni moglo primjetiti da je srpska vojska odstupila. Srpski su ih ljekari predavali našima. A ulicama jednako kuljaju sure, sive i zelene mase austrijskih, njemačkih i bugarskih vojnika, a iz kuća starci, žene i djeca sumorno gledaju na ovu bujicu neprijateljskih četa.

(Svršiče se.)

Životinje.

Kneginja i buva.

Kneginja je imala jednu ljubimicu buvu, koju je jako volila. Buva je bila vrlo pitoma i vjerna i jako se priljubila uz kneginju, koja ju je na dlanu hranila, kao kakvog malog goluba.

Buva je bila vrlo ohola i hvalisala se da je kneginja zaljubljena u nju. I sad već nije bila zadovoljna, što je noću među tajanstvenim posteljskim čipkama ljubakala svoju kneginju, htjela je i po danu da se podiči sa njome. Svukud ju je pratila i jednom, kad je kneginja kod kralja ručala, bezobrazno iskrsnu na plećima kneginje.

bila ne samo u tome što je bio Irac, već što je bio irski nacionalista.

Casement, kao god i Sir Edvard Grey i svi diplomati od zanata, dobro zna da je za sve narode najbolja tačka britanske svjetske moći naše gospodarstvo nad morem. On je zaključio, da će, ako bi Engleska ikad bila pobijeđena, pobjedilac prije svega voditi računa o tome, da nam se za budućnost onemogućiti zatvaranje mora, a posao je sa pretpostavke da bi za taj cilj bilo najpogodnije i najefikasnije sredstvo stvaranje nezavisne irske kraljevine, čiju bi osobinu kao „otvorena vrata“ na moru garantovale antiengleske sile. Njegovi su pogledi u tome pitanju poznati. Ja dalje zaključujem, da je smatrao kao dovoljno vjerovatnu pobjedu središnjih vlasti u ovome ratu, da pod tom pretpostavkom stupi u pregovore sa njemačkom vladom, imajući u vidu gore spomenuti cilj. To je pak bila potpuno opravdana politička spekulacija. Ne može se po zdravom razumu zabraniti takvom Iracu, da tu mogućnost priželjkuje i da na njenom ostvarenju radi — čak i ne s obzirom na neku klevetničku vjernost, koju bi dugovao britanskoj imperiji. Što se tiče pitanja vjernosti prema Engleskoj, Casement se potpuno jasno iskazao. On je obratio pažnju na to da pet vjekova tursko gospodarstvo na Balkanu po mnijenju engleskoga naroda nijesu oduzeli pravo ni jednome Srbinu, da se bori za svoju nezavisnost, te je on sasvim logično zaključio, da isto toliko vjekova engleskog gospodarstva ne može oduzeti pravo Iracima, da čine to isto. Što se Srbije tiče, to mi u Engleskoj još dan danji toliko odlučno zasjapamo gorespomenuto mnijenje, da čak ni dogadjaj, kojemu bi kod nas odgovaralo recimo ubistvo waleskoga princa u dublinskim ulicama, nije bilo u stanju da ovo narodnosno pravilo uzdrma u našim očima i da nas sprječiti da ga čak šta više branimo i oružanom silom. Izgleda mi, da se što se toga navoda tiče ne može protivureći Casementu“.

Veli se još, piše Shaw, da je Casement udario po ruci, koja ga je branila. Onome, koji to govori moram predočiti moj slučaj. Ja sam u Njemačkoj dugo godina nalazio posla kao pozorišni pisac — a isto tako i kod austrijskoga cara u Beču, pošto sam služio kod dvorskog pozorišta u Beču, — koje čini sastavni dio carevih ličnih izdataka — a dobivao sam hiljadama funti šterlinga za moj rad. Znači, da su me tamo priznavali, dok su mi engleska pozorišta prezirivo zatvarali vrata. Bio sam prinuđen da svoj posljednji veći komad predam javnosti u Berlinu, da bi sprječilo da komad bude u začetku ugušen pogrdama, koje bi engleska štampa slala na sve strane svijeta. A je li zbog toga moja dužnost, da se borim za Njemačku i Austriju? A kada sam svoj glas, što sam ga neosporno stekao u Njemačkoj, upotrijebio za to da se kao prvi izrazim protiv Njemačke, da bih time ubjedio cio vanengleski svijet, jesam li time udario po ruci poštovanja dostojnog Franju Josipa, čiji sam hljeb jeo? To niko ne može tvrditi. Ja se nadam da ni jednoga časa nijesom bio nezahvalan. Ja sam se odrekao da učestvujem u opštoj povici i da se bacim blatom na Nijemce, te nijesam ništa rekao protivu njih, što nijesam već rekao u vremenu kada su najzarkiji engleski rodoljubi priredjivali u Londonu njemačkome caru svečane iluminacije i trijumfalne lukove za doček prilikom njegove posjete. Ali što se njemačkoga napada na Francusku tiče to jesam i ostajem skrupulozno savjesti i moram se prema tome opredjeliti. — Isto pravo može za sebe tražiti Casement i opredjeliti se prema svome ubjedenju, a njegovo ranije službovanje pokazuje da njega nije rukovodila ni mrzost ni pakost“.

Sa Casementom bi trebalo, završuje Bernhard Shaw, postupati kao sa zarobljenikom. To je kanda i mišljenje neutralaca, a njihovo je dobro mišljenje o Engleskoj za nju važnije nego li vlastita želja za osvetom. „U Irskoj će ga slaviti kao narodnog junaka i mučenika ako bude izvršena smrtna presuda — a možda za špijuna, ako ne bi bio obješen. Možda bi se iz toga razloga Casement jako odupro mome pokušaju da sprječim njegovu smrt. Ali Irski ima već i suviše junaka i mučenika, a kada bi Engleska u izlivu svoga temperamenta htjela sada stvoriti još mučenika, značilo bi da ona nije umjela izvući pouke iz istorije, i da će i dalje, kao što je to sada slučaj, a da to Engleska i ne osjeća posredno njoj vladati baš Casementovi sunarodnici.“

Ofenziva na zapadu.
Francuski zvanični izvještaj od 3. jula 3 sata po podne: U oblasti Chaulnes rasturismo njemačka izvidnička odjeljenja. Južno od Lihousa na desnoj obali Maase odbili smo njemački napad na šanac Revain južno od sela Fleury. Topnička je borba trajala cijeloga dana u oblasti Fleury i kod šumica Vaux i Fumin. Na ostalom dijelu fronta, noć je prošla na miru.

Borba u vazduhu: U toku 29. jula francuski su letaci na Sommi vodili žestoku borbu, oborivši trijuce protivnika. Drugi dan njemački letaci pao je u Ar-

gonama iza njemačkih redova. Potvrđuje se da je njemačko letača, što je juče pao na Sommi, oborio Guynemer, koji je time oborio svoga jedanaestog protivnika. Noću u oči 30. jula izbacili su irancuski letaći 40 bombi kalibra 120 mm na željezničke stanice u oblasti Noyona. Danas je jedna njemačka vazдушna eskadra bombardovala projektilima velikog kalibra željezničke stanice i vojnička postrojenja u Mühlheimu na Rheinu.

11 sati u veče: Sjeverno od Somme vodile su se preko dana žestoke borbe na dijelovima fronta između kote 139 sjevero-istočno od Hardecourta i same rijeke. Naše čete podjose na napad te zauzeše cio sistem neprijateljskih rovova u dubini od 300 do 800 metara. Stigli smo do prilaza sela Maurepas. Držimo šumu sjeverno od željezničke stanice u Hemu, te trkaliste sjeverno od te šume, kao i imanje Monaco. Poslije podne su Nijemci preduzeli protivnapade prvenstveno u oblasti pomenutog imanja, gdje se razvi osobito žestoka borba. Svuda je naša vatra skrhalo neprijatelja uprkos svima njegovim naporima i nanijela mu teške gubitke. Podpuno održasmo osvojene položaje i zadobismo preko 200 zarobljenika. Na desnoj obali Maase odbili smo njemački napad, upravljen protiv naših položaja zapadno od utvrđenja Thiamont. U odsjecima Fleury, Vaux i Chapitre bilo je veoma žestokog topničkog djelovanja, dok ono na ostalim dijelovima fronta nije prelazilo u običajnu mjeru.

Engleska i kolonije.
Pogubljenje kapetana Fryatta.

K. B. London, 31. jula.
Lord Grey je u jednom pismu američanskom poslaniku u Londonu skrenuo pažnju na njemački izvještaj o pogubljenju kapetana Fryatta, koji je, dopavši njemačkog ropstva, zato pogubljen, što je prošle godine u svojstvu kapetana jednog engleskog trgovačkog broda pokušao da potopi jednu njemačku podmornicu koja ga je bila zadržala. Ako je njemačka vlada, veli Grey u svome pismu, nad jednim britanskim podanikom, koji je dopao njenoga ropstva, zaista ovakav zločin izvršila, to je time na svu priliku stvorila jednu vrlo ozbiljnu situaciju. S toga je primoran, da u ime britanske vlade zamoli, da se posredstvom američanskog poslanstva u Berlinu povede hitna istraga o tome, da li izvještaji novina odnosno pogubljenja kapetana Fryatta odgovaraju istini. Kao svoj odgovor, isporučio je američanski poslanik u Londonu prepis telegrama američanskog poslanika u Berlinu o pojedinostima njegove intervencije u ovom pitanju.

„Junakinja iz Loos-a“.

K. B. London, 31. jula.
Kao što „Daily Mail“ iz Parisa javlja, junakinja iz Loos-a Emilienne Morceau, koja je pet Nijemaca ubila bombama i revolverskim metcima, odlikovana je jednim engleskim i francuskim ordenom.

Engleske liste gubitaka.

K. B. London, 31. jula.
Liste gubitaka od 28. i 29. jula sadrže imena od 225, odnosno 232 časnika.

Balkanske vijesti.
Veliki požar u Avloni.

K. B. Lugano, 31. jula.
Prema novinskim vijestima iz Baria izbio je u Avloni veliki požar. Uništeno je oko 130 skladišta robe. Šteta iznosi više milijuna.

Grad i okolica.

Dizanje monitora „Temes“.
Monitor „Temes“, potopljen oktobarskih borbi u Savi, izvučen je iz vode i odvlači se u Peštu radi opravka danas 1. augusta. Pri prolazu pored Beograda, brod će biti svečano pozdravljen. Započevnik pionirskog odsječnog odjela, pukovnik Sydor, izaćiće monitoru na susret i predaće mu lovor vijenac u ime beogradske posade. Kad potopljeni monitor bude prolazio ispod savskoga mosta, opaliće se sa bedema gornjega grada 21 topovski metak. Na savskom mostu biće postrojena počasna četa sa muzikom, koja će odati propisane počasti potopljenom monitoru. Proslavi će prisustvovati i Nj. Pr. gospodin glavni guverner. Za vrijeme proslave sviraće na Velikom Kalimegdanu vojna muzika. Pristup tome koncertu inače i ljudstvo beogradske garnizona.

Dunavski most u Bazjašu.

Primiće se ostvarenju jedno vrlo važno privredno pitanje. Tiče se mosta, što ga ugarska vlada želi da podigne u produženju željezničke pruge Budimpešta—Temišvar—Vršac—Bazjaš, radi brzega i lakšega transportnog saobraćaja sa Balkanom, prvenstveno sa Srbijom, a zatim i sa Bugarskom. Izvodjenjem ovoga velikoljepnog projekta ispunila se stara želja, što je već decenijama gaje trgovački i obrtnički krugovi tamiške županije. Može se reći, da je samo izvodjenje ove građevine već svršena stvar, pošto je u proračunu magjarske vlade već sada uneseno nekoliko milijuna za predhodne poslove. Ovaj novi dunavski most naravno da neće učiniti izlinsim beogradske savske most, nego će potpomoći uvećati balkanski promet. Društvo austrijskih državnih željeznica već je osamdesetih godina održavalo redovni plovidbeni saobraćaj sa susjednim gradovima, da bi osiguralo saobraćaj

gorepomenute grupe, ko je tada bila njena svojina. Kada je devedesete godine ministar trgovine Baross ctkupio ovu prugu za državu, prešli su i brodovi toga društva u svojinu ugarskih državnih željeznica. Tađa su ugarske željeznice njeko vrijeme održavale i brodarsko odjeljenje sve dok ti brodovi nijesu predati ugarskom riječnom i pomorskom parobrodskom društvu.

Četrdeseto-dnevni pomen.

Ozalošćena Katarina U. Blagojevića sa svojom djecom daveće u petak 4. avgusta o. g. u Voznesenskoj crkvi u 10^{1/2} sati svome dragom mužu i ocu Urošu Blagojeviću, bivš. učitelju i predsjed. učiteljskog udruženja, četrdeseto-dnevni pomen.

Narodna privreda.

Objašnjenje o žetvi koprive u 1916. god.

Razlog za žetvu u 1916. leži u koristi koprive kao biljke za tkivo i hranu. Od koprive se može danas upotrijebiti:

- a) kora
- b) drvo i srž stabljike
- c) lišće
- d) sjeme.

A.) Kora stabljike koprive sadrži:

1. Duga dragocjena vlakna, koja se do izvjesnog stepena mogu sraavniti sa vlaknom lana. Njihovo iskorišćavanje dalo je potpuno zadovoljavajuće rezultate. Iz vlakna koprive izradjivano je do sada: šatorska krila, sukno za vrece, bluze, hlače, pokrivači za konje, ljekarski ogrtači, pregače, jastuci, košulje i m. d. Prvi proizvodi su već upućeni vojnim jedinicama radi ocjene kakvoće pri upotrebi.

2. 3% čistog hranljivog šećera i 5% sastojaka koje daju šećer, koje stoka vrlo rado jede.

3. Drvo i srž odpadaju pri preradi strojevima kao piljevina i zajedno samljeveni daju odličnu stočnu hranu a igraju vrlo važnu ulogu u izradji lijepka.

C.) Iz lišća se dobija tehnički u većoj količini:

- 1. materije za zelenu boju, chlorophyll, za bojadisanje konzervi šećerne repe,
- 2. sadrži u sebi 10% skroba
- 3. „ „ „ 1% šećera
- 4. „ „ „ 1,6% iliske salitre.

D.) Sjemenje sadrži u sebi ulje i bjelancevinu.

E.) Najzad se tehnički iskorišćava zrnašti plod i bodljike.

Način i vrijeme kao i domašaj žetve koprive.

Vršiče se:

- 1. prva ili glavna žetva, ili žetva vlakna,
- 2. druga ili žetva sjemena,
- 3. treća ili žetva lišća.

1. Žetva vlakna, kao što i samo ime kazuje, tiče se prikupljanja vlakna, što u prvom redu donosi koristi tekstilnoj industriji. Ona se vrši, dok stabljike još nisu razgranate, kad su vlakna dostigla najveću čvrstinu i razvijenost i kada je njihova količina prema ostalim takvima najveća, a to je poslije precvjetavanja i razgranavanja u stranu; vrijeme za to pada krajem jula, početkom avgusta.

Ali se može smatrati, da je kopriva još i u oktobru u novembru upotrijebljiva, dakle i onda sposobna za žetvu. Šta više i koprive u snijegu, često puta promrzle, mogu se u isti celj upotrijebiti, ako ona, i ako ogolele, pravo stoji. Ako ih je mrz ili trulež oborio i ako liježe sa ostalim otrulelim biljkama na zemlji, onda one i same počinu da trunu i tada su vlakna neupotrebljiva.

Takve neupotrebljive biljke se po tome poznaju, što se već i noktom može kora s drveta da skine i među prstima da razdrobi.

U koliko je bliže zimnje doba, u toliko je veća opasnost da koprivu može mraz oboriti. S druge su strane stabljike, koje se pribiraju pre precvjetavanja, neupotrebljive, jer njihova vlakna još nijesu sazrela. Takve prije vremena požnjevene stabljike ne treba u opšte ni da prima prikupljački ured, svaki je trud oko prikupljanja takvih stabljika uzaludan i ne donosi nikakve koristi.

Sem tekstilnoj industriji korisna je prva ili glavna žetva i poljoprivredni njenim pilotinama.

2. Druga ili žetva sjemena ograničava se na naročite predjele i vrši se poslije sazrevanja sjemena, dakle početkom oktobra.

Ta žetva služi prije svega osiguravanju podmladivanja koprive i njenom rasprostriranju, ali koristi i tekstilnoj industriji vlaknom stabljike i industriju chlorophylla i skroba, a poljoprivredni lišćem.

3. Treća ili berba lišća tiče se svježili, poslije glavne žetve razvijeni izdanak, koji su poslije prve žetve do oktobra izbili, te su još nježni da bi se mogli upotrijebiti za tekstilne celje. Ona se prestire po cijeloj monarhiji i u prvom redu koristi poljoprivredni, industriji proizvodnje chlorophylla i skroba.

Na šta pri svima žetvama koprive treba motriti.

- 1. Mjesta na koje se kopriva nalazi:
  - 1. u blizini djubreta,
  - 2. kraj ograda i selima,
  - 3. pored potoka i riječnih nizina,
  - 4. na šumskim ivicama i šumskom gušću,
  - 5. u gajevima,
  - 6. svuda, gdje u većoj količini ima ot.
- II. Vrste kopriva u našoj domovini: padaka, na ruševinama i t. d.
- Ima dvije vrste kopriva: mnogogodišnje i jednogodišnje koprive. One, koje se zbog podjele muškog i ženskog cvijeta kod

raznih biljki i dvokućnice nazivaju (Urtica divica), rastu naročito na hladovitim ili vlažnim mjestima do čovječije visine, a one druge dostižu visinu od najviše pol metra. Ona je jednokućna, to jest oba cvjetna polalazae se na jednoj biljci. Zbog mnogih bodljika njeno je ime „žarka kopriva“ (Urtica vrens).

Jednogodišnje koprive, i to naročito one, koje izrastu do čovječije i preko čovječije visine, traže se na prvom mjestu. Ali i jednogodišnje i zakrčljale koprive mogu se upotrijebiti.

Drake kopriva koje peku izazivaju melurice i peku, pojave na koje se čovječija koža svikne. Stare rukavice ili krpom zamotana ruka dovoljno je sredstvo da se sačuvamo od prljenja kopriva pri dotiru.

IV. Postupak pri pribiranjju kopriva.

IV. Postupak pri pribiranjju kopriva. pogledom na dotičnu krajnju celj.

A. Radi dobijanja vlakna.

Lijepa koprivna vlakna, koja se mogu sraavniti sa onima lana, nalaze se u kori. Što je duža stabljika, u toliko se dobija više vlakna, u koliko je ona vitkija i pravilnije izrasla, u toliko se lakše vlakna dobijaju. S toga treba stabiljke što je moguće bliže pri zemlji odsjeći.

Zbog toga, što se saznalo, da je kopriva korisna biljka prvog stepena, mora se ona čuvati. Nju dakle ne treba iz korjena vaditi, jer se time uništava korjen i podkoprive dakle treba sjeći a ne čupati.

Nješto o poljodjelstvu.

Sav napredak u zemljoradnji, što je postignut kod naprednih naroda, vrši se oko ovog prirodnog zakona. Mijenjanje usjeva postale su osnov, na kome su napredni narodi otpočeli podizati napredak u svojoj zemljoradnji, i na kome ga i danas podižu. Mijenjanjem usjeva sa malo se troška velike žetve donosi, a pri tom zemlja ostane snažna — ne isposni se. Za zemljodjelca, kao što je poznato, nema gore nevolje od nerodice. Još kad one učestaju i postanu pravilne, onda ne samo zemljodjelci već i svi veliki i mali, koji od seljaka iščekuju, počnu da raspituju i da traže uzroke nerodici. Mislim, da svatko zna, da nikakovo bilje i nikakovo drvo ne može da napreduje i da raste bez vode ili bar bez dobre vlage. Istražujući to, pronadjenno je, da je taj sok ona voda ili vlaga, koja iz neba na bilje i zemlju pada. Bilje upaja vodu i vlagu kroz lišće iz vazduha, ali najviše kroz korjen iz zemlje. Iz toga se vidi, da je vlaga u zemlji potrebna, da rastvara dijelove zemlje i da ih bilje kroz korjen u sebe usiše, gdje se oni zajedno sa vodom preraduju, te iz njih postaje sve što je u bilju i na bilju.

Korjen može uzimati hranu svoju samo iz one okoline, dokle dužinom i širinom svojom dopire. Ispitivanjem je dokazano, da nema nigdje zemlje na svijetu, da može uvijek jedan te isti usjev hraniti, a da se ne iscrpi. Zato opet treba vratiti zemlji većinom ono što je dalo kao hranu usjevima. Ključ je plodnosti zemlje djubrenje. Nu pošto nema toliko djubreta, to se je našlo, da je mijeñanje usjeva najbolji i najprobitačniji način. Onaj sloj zemlje dokle je pšenični korjen dopirao, zna se, da je iscrpljen, ali to nije slučaj i sa donjim slojem, u koji pšenica nije dopirala, već je bogat sa hranom i svaki usjev, koji će dužinom i širinom svog korjena moći doprijeti u taj donji sloj zemlje, naći će dovoljno hrane, i sa svim prirodno — donijeti dobru žetvu. Usjevi mogu dobro roditi, kad je zemlja dobro izorana i predrljana; a pošto usjevi potrebuju baš fosforu hranu, koje u zemlji najmanje ima, to se ona može samo djubrenjem u dovoljnoj mjeri u zemlji nagomilati. Iza strnoga žita kao pšenice, raži, ječma, djetelina je vrlo korisna biljka za mijeñanje usjeva, a iza ove okopavine kao kukuruz, krompir, repa, duhan i t. d. Zemlja se je u aleksinačkom okrugu u Srbiji uslijed neprestane prozvodnje duhana tako ispostila, da se primjećuje u kvalitetu, te je od velike štete proizvodjaču kao i trgovačkim pijacama.

Kardinalno je pravilo, da se zato, što prije zemlja kultivise dubokim oranjem, dobrim djubrenjem i stalnim mijeñanjem usjeva.

A. Suparić.

Bečka burza.

K. B. Beč, 31. jula.
Isti momenti, koji su već zadnjih dana prouzrokovali ograničavanje prometa, djelovali su i danas, tako da je tok burze bio vrlo miran i skučen. Ipak su se tječajevi u glavnom mogli održati, te je time sačuvana dobra osnovna tendencija. Življi se interes ispoljio jedino za njke municione vrijednosti i dionice tvornica lokomotiva, koje su znatno bolje papčene, dok su pali tječajevi petrolejskih papira. Rentno se tržište održalo kao i do sada.

Razne vijesti.

Ukradena velika Bismarckova slika.
Iz Berlina javljaju, da je iz podruma Emanuela Krossera, vlasnika i tvorca slike „Bismarck na odru“ ukradena ova slika. Grosseru je u svoje vrijeme pošlo za rukom, da posredovanjem Bismarckovog tjelesnog liječnika, prof. Schweningera, dodje u sobu, gdje je Bismarck ležao mrtav i da ga slika. Poslije je Grosseru prigravarano, da je nedozvoljeno ušao u sobu. Grosserov učitelj prof. Lenbach svjedočio je uz prisegu, da je Grosser njegovim posredovanjem i posredovanjem prof. Schweningera dobio od Bismarckove porodice dozvolu, da naslika portret. Slika je ostala u posjedu Grossera, makar da je

bilo mnogo prijatelja ove slike, koji su je htjeli kupiti.

Narodne osnovne škole grada Sarajeva. Svršetkom mjeseca juna, a i prvih dana mjeseca jula prestala je nastava na sarajevskim narodnim osnovnim školama. U svim je školama bilo upisane djece 2325. Od ukupnoga ovoga broja bilo je muške 1622, a ženske 703. Po vjeroispovijesti bilo je djece muslimanske 502, pravoslavne 476, rimokatoličke 682, jevrejske 653, evanđeličke 12. U tim je školama svršilo od nosna godišta s vrlo dobrim uspjehom 503 djece, a s dobrim i dovoljnim uspjehom 1348 djece, dočim nije udovoljilo 474 djece.

Tehničke visoke škole u Evropi. Oviñ dana dražo je inžinjer Reisner u reinskowestfalskom društvu za egzaktne nauke predavanje o tehničkim visokim školama u Evropi, Reisner je rekao ovo:

Germanške države imadu kroz samostalne zavode, koji nijesu spojeni sa sveučilištima. Najrazvijenije tehničke visoke škole imadu Njemačka, pa Austrija i Švajcarska. Nizozemska i skandinavske države još i dalje izradjuju svoje visoke tehničke zavode. U svemu ima u Evropi 16 tehničkih visokih škola i 3 rudarske akademije sa nastavnim njemačkim jezikom. Do prije nekoliko godina spadala je ovamo i njemačko-ruska tehnička visoka škola u Rigi. Romanske države ili imadu specijalni školski sistem za pojedino grane tehničke ili su tehničke visoke škole spojene sa sveučilištima što se nije pokazalo praktično, jer naprijed istupaju matematska polja, dok se prave tehničke znanosti zanemaruju. Opadanje industrije u ovim zemljama djelimično je u vezi sa ovim. Italija ima nekoliko većih samostalnih tehničkih zavoda. I Belgija ima tehničke fakultete spojene sa sveučilištima, a nema samostalnih tehničkih viših škola.

U svojim tehničkim zavodima pokazuje Engleska vrlo veliku nejasnost i potpuno manjak organizacije. Tehnika je zastupljena na sveučilištima i collegima, a nije podijeljena kao u Njemačkoj. Na pojedinim čisto tehničkim zavodima Engleske snižena je nastava na elementarnu područja. Kao što je obrazovanje u prirodnim naukama zaostalo u Engleskoj, tako je zaostalo i tehničko obrazovanje. Uviđajni engleski istraživači priznaju ovo otvoreno.

Tehničke visoke škole u Rusiji ne stoje svakako na visini njemačkih, no nastoje da se kod ustrajanja ugledaju u njemačke visoke tehničke škole. Naučni rad Rusa ide u širinu, a ne u dubinu, pa se kao i na drugim kulturnim poljima pokazuje znatna neplodnost nagomilanih znanja. Pored toga ima nekoliko visokih specijalnih zavoda, koji opet imadu posve teoretski karakter. Baltička tehnička visoka škola rusifikovana je prije nekoliko godina, a prije je imala kao i dopatko sveučilište, mnogo veza sa njemačkom naukom. Poljska visoka tehnička škola na novo je organizirana 1915.

Balkanske države tek se razvijaju u tehničkim visokim zavodima. U Carigradu će se takodjer osnovati tehnička visoka škola, koju će organizovati jedan austrijski visokoškolski profesor.

Svakako tehničkim visokim školama pripada znatan udio u tehničkom i naučnom spremanju za svjetski rat, a u miru znatan udio u dizanju centralnih vlasti.

Najnovije brzojavne vijesti.

Mišljenje ruskog novinara.

(Naročiti brzojav „Beogradskih Novina“.)

Bukarešt, 31. jula.

Ovdašnja rusofilska novina „Gazeta“ objavljuje razgovor sa dopisnikom „Birževija Vjedomosti“ Insarovom, koji je rekao, da je on za vrijeme svog boravka u Rumunjskoj stekao uvjerenje, da Rumunjska neće stupiti u akciju dok ne nastupe na bojištu odlučni dogadjaji, osobito na ruskom bojištu. Ovo mišljenje ruskog novinara odgovara potpuno shvatanju ovdašnjih kompetentnih političkih krugova. Buka, koju je podigla štampa sila sporazuma imala je samo svrhu, da uvjeri javnost, da je rumunjska vlada ovo svoje dosadanje stanovište napustila. Ili je njihovo mišljenje, da na taj način prisile središnje sile na kakav nepromišljeni korak.

Mir nije daleko.

Želja sila sporazuma za mirom.

(Naročiti brzojav „Beogradskih Novina“.)

Stockholm, 31. jula.

Član ruskog državnog vijeća Vasiljević, koji se povratio sa puta sa ruskim parlamentarcima iz Londona, Parisa i Rima, rekao je uredniku „Riječi“, da prema njegovom mišljenju i dojmovima, koje je on dobio u mostanstvu, drži da mir nije više daleko. Ovo je čuo i u razgovoru sa mnogim političarima. Francuska i Engleska žele iskreno mir, a osobito Italija je sila žata.

Oglašujte u „Beogradskim Novinama“.

MALI OGLASI

Primaju se: Knez Mihajlova ul. 38.

Primaju se: Knez Mihajlova ul. 38.

Ljekarska pomoć.

ZUBNI LJEKAR
sa trideseto godišnjom praksom
VELIMIR CVETKOVIC
Miloša Velikog ul. Nr. 12, I. sprat.
Vadi zube pomoću ubrizgavanja
sasvim bez ikakve boli, biombira
zube bez boli sa cementom,
porculanom, srebrom, platinom,
zlatom, izradjuje zlatne
ne krunice, zube na mostićima,
da se ne skidaju, zube na štultu,
cele vilice na kaučuku i pojedine
zube vrši sve reparature, čisti
prirodne zube od streša i najmirnije
postaju bjeli. Oficirina od 9-12 i od 3-6
po podne 8377-1

Namještenja.

Apoteka N. Jovanović, Arandjelovac.
U c. i kr. upravi stojeća lje-
karna potrebu jednog ljekar-
ničkog pomoćnika, isti može
i bez diplome mjesto nastu-
piti. Cijenjene oferte uz nazna-
ku mjesečne plaće slati na
gornji naslov. A 203-3

Stanovi.

Tražim 1 namještenu so-
frazu ili namještenu sobu
u blizini Mihajlove ulice ili
Kalmegdana. Ponude sub. 2-
So ba 104*. 9692-4

Razno.

PISACE STROJEVE raz-
nih sustava sa čirlicom,
prelacinjem na latinska
slova u kratkom roku. Noter
i drug, Zagreb, Ilica 25.
200-5

Predavanja.

Gospodja
daje časove iz engleskog je-
zika. Metod dobar. Honorar
umeren. Upititi u administra-
ciji ovog lista, pod šifrom "Na-
stava 100". 9334-7

Inteligentna g-ja
daje časove iz klavira,
upititi u radnji g. Cvijanovi-
ća. 9649-7

KORESPONDENCIJA.

G. Sretenu Božinoviću, Ho-
tel "Terminus", Ženeva. Mo-
lim vas raspisati i ako je mo-
guće pošijte mi moju penziju
i invalidu koje nisam primila
od septembra. Pozdrav, Mileva
Marković, Bircaninova 27.
9711-8

G. Vučku Jankoviću, Žu-
rich. Molim vas budite tako
dobri pa izvijestite moga muža
Dragutina Jerotića, konjičkog
majora u Solunu, da sam ja u
Kraljevu i da mi što skorije
novac pošalje, pozdravlja vas
Olga Jerotićka, Kraljevo.
9710-8

G. Djordju Radoljoviću,
Généve. Molim vas da mi poš-
tate novac. Zahvaljujem vam
mnogo na pažnji i trudu. Poz-
dravlja vas vaš M. Čekić, Ce-
tinska 6. 9761-8

G. Jovanu Premoviću, Gé-
néve. Ako vam je moguće ras-
pisajte se, ili ste već doznali
ma šta o Milutinu Miši Petro-
viću, pješ. naredniku, adju-
tantu komandanta II. bataljona
VII. puka II. poziva i mome
bratu Miši Djukanoviću, arti-
ljeriskom naredniku, molim vas
izvijestite me što prije. Molim
vas i poštuje, Dana Mil. Pe-
trovića, Takovska 7, Beograd.
9741-8

Voji Lekiću, Génève. Mo-
lim te Vojo javi Sveti da sam
u velikoj brizi što mi se ne
javlja, a da nam pošlje veći
sumu novaca, jer smo u veli-
koj oskudici. Odgovori odmah.
Marija i Pera Atanacković, Vi-
sočka Nr. 18. 9704-8

Sretenu Božinović, hoteljer
"Terminus", Gené, Rue des Al-
pes. Oglas pročitala i blago-
darim za vašu dobrotu. Molim
vas javite Mihajlu, da smo svi
živi i zdravi. Od nas mnogo
pozdrava. Marija Djurović, —
Djerdjeljska ul. 10. g-š

Javljamu sinu Hinku i svim
rodjacima i znancima, da nam
je majka, svekrva, baba Dam-
janka Mažinec preminula 13.
jula 1916. Sin Hinko, kapelnik
moravske divizije, snaha Ma-
ženka, unuka Ljubica. Javi se
Hinko, Mica u Zagrebu, i Sla-
ba, Fani u Beograd, Cubrina 5.
9709-8

Ljubici Bogoljuba Stokića,
Gradište.
Zdrav sam sa bratom i su-
rakom. Oni su na Krfu. Sve
pozdravljam, odgovori ovim
putem. Bogoljub, Hotel "Ni-
kole", Génève. 396

ŠTAMBILJE
SVILJU VRSTA

IZRADJUJE
L. KANN
BEograd
PREKO PUTA OD C. I. KR.
GUBERNIE.
— 392 —

Civilna predstava u c. i kr. Kino-Pozorištu
(prije „Kolosseum“)
Utorak, 1. avgusta 1916. god.
PROGRAM:
1. Glazba — uvertira, svira vojno-glazbena
kapela Nr. 409.
2. Izvještaj iz sveg svijeta (aktuelno).
3. Zanimljivo! Interesantno!
4. **Kroz noć i pomrčinu**
senzacionalna drama u 5 činova
5. Zanimljivo! Interesantno!
6. **Početak predstave u 4 i 6 sati poslije podne.**
Blagajna se otvara na 3/4. č. pred početak predstave.
Pridržava se pravo promjene programa.
Djeca ispod 14 godina bez pratnje starijih,
ne mogu prisustvovati predstavi.

PAŽNJA!
Jedina pomoć uslijed oskudice
u drvima i sadanje žege jeste
„REKORD“
KUVAR POMOĆU PETROLEUMA
Praktičniji i usavršeniji od
sviju dosadašnjih „Primusa“
Svaki komad pod garancijom. Prodaja na više i manje.
Prva Elektro-mehanička radionica 360
Milutina Markovića
(u dvorištu) BEOGRAD — TERAZIJE Nr. 8. (u dvorištu).

Madjarska fabrika igraćih karata
d. d. Ferd. Piatnik & Söhne
BUDAPEST, VII. Rottenbillerova ul. 17. UTEMELJENO 1824
Najbolji proizvod.
Pazite na zaštitni žig sa „Chokkéom“
Liferuje već kroz više godina svoj po-
znatni dobri proizvod u Srbiju.
Zastupnik za Beograd
Robert Radó,
Obilicev Venac No. 29.

Duboko ožalošćena i neutješna Kata-
rina U. Blagojevića sa svojom djecom, da-
vaće četrdeseto-dnevni pomem svome ple-
menitom i dragom mužu i ocu
† Urošu Blagojeviću,
učitelju i predsjedniku Učiteljskog Udruženja,
u petak 22-VII (4-VIII) u 10^{1/2} čas., letnje
doba, u Voznesenskoj Crkvi. Moli prijat-
elje i poznanike da prisustvuju ovome
tužnom pomenu. 9854

SANDUKA MRTVAČIH
KOMARNIKA, NUDLPRETA, ASTALA,
KORITA ZA VEŠ, BASAMAKA RAZNIH
ima kod tiskara RAKE u staroj pivari
9707 Balkanska 49, Beograd.

Prvo ces. kralj. povlašćeno dunavsko parobrodsko društvo

LJETNI RED PLOVIDBE

POŠTANSKIH I PUTNIČKIH PAROBRODA.
Vrijedi od 1. jula 1916. do dalje naredbe.
PRIMJEDBA: Za polazak parobroda sa svih parobrodskih stanica
uz Dunav sve do Oršave a tako isto na pobočnim rijekama
vrijedi srednje evropsko vrijeme. Za putničke parobrode
niže Oršave, vrijedi istočno evropsko vrijeme.

I. NA DUNAVU:
Niz vodu:
Iz Wien-a (Weissgärber) u Budapeštu: dnevno u 7 s. 30 m. u jutro.
Iz Wien Praterkeje u Budapeštu: dnevno u 8 sati u jutro.
Iz Budapešte u Zemun—Beograd: dnevno u 10 sati u veče.
Iz Mohaca u Zemun: dnevno u 8 sati 35 min. do podne. *)
Iz Aljmaša u Zemun: dnevno u 11 sati 45 min. do podne.
Iz Vukovara u Zemun: dnevno u 2 sata po podne.
Iz Ujvideka u Zemun: dnevno u 5 sati 40 min. po podne.
Stiže u Zemun dnevno u 11 sati 15 min. u veče.
Stiže u Beograd dnevno u 12 sati noću.

Uz vodu:
Iz Budapešte u Wien (Weissgärber): dnevno u 7 sati u veče.
Iz Budapešte u Wien (Praterkeje): dnevno u 7 sati u veče.
Iz Beograda u Budapeštu: dnevno u 5 sati u jutro.
Iz Zemuna u Budapeštu: dnevno u 5 sati 45 min u jutro.
Iz Ujvideka u B-peštu: dnevno u 11 sati 45 min. prije podne.
Iz Vukovara u B-peštu: dnevno u 4 sata 40 min. po podne.
Iz Aljmaša u B-peštu: dnevno u 7 sati 40 min. u veče.
Iz Mohaca u Budapeštu: dnevno u 2 sata u jutro. *)
U Budapeštu stiže: dnevno u 3 sata 35 min. po podne.

II. Iz Oršave duž BUGARSKÉ OBALÉ:
Iz Oršave u Ruščuk: u ponedjeljak, srijedu, četvrtak i subotu
u 6 sati u jutro.
Iz Lompalanke u Ruščuk: u ponedjeljak, srijedu, četvrtak i su-
botu u 6 sati 40 m. u veče. (Istočno evrop. vrijeme.) *)
Iz Somovita u Ruščuk: u utorak, četvrtak, petak i nedjelju u
1 sat noću.
Dolazak u Ruščuk: u utorak, četvrtak, petak i nedjelju u 6
sati 5 min. u jutro. *)
Iz Ruščuka u Oršavu: u ponedjeljak, srijedu, petak i nedjelju
u 12 sati u podne. (Ist. evr. vrijeme.) *)
Iz Somovita u Oršavu: u ponedjeljak, srijedu, petak i nedjelju
u 7 sati u veče.
Iz Lompalanke u Oršavu: u ponedjeljak, utorak, četvrtak i su-
botu u 4 sata 5 min. do podne. *)
Dolazak u Oršavu: u ponedjeljak, utorak, četvrtak i subotu u
4 sata po podne.
Poštanske ladje imaju priključak na osobne vlakove, *) u Mo-
hacu za Pecs, *) u Lompalanke za Sofiju—Carigrad, *) u Ruš-
ćuku za Varnu.

Ove poštanske ladje koje plove iz Budapešte u Zemun—Beo-
grad i natrag pristaju kod starog Slankamena, Rezsöháza i Titel.
III. NA TISI u mješovitoj službi: *)
Iz Segedina za Zemun: nedjeljom, srijedom i petkom u 5 sati
u jutro.
Iz Titela za Zemun: nedjeljom, srijedom i petkom u 3 sata po
podne. Stiže u Zemun: nedjeljom, srijedom i petkom u
6 sati po podne.
Iz Zemuna za Titel—Segedin: nedjeljom, srijedom i petkom u 11
sati noću.
Iz Titela za Segedin: ponedjeljnikom, četvrtkom i subotom u 2
sata 15 min. noću, po dovršenoj manipulaciji u Titelu.
Stiže u Segedin: ponedjeljnikom, četvrtkom i subotom
u 2 sati 15 min. po podne.
*) Staje niz i uz vodu kod Starog Slankamena i Rezsöháza.
Zemun, u julu 1916.
Glavna Agencija.

Fridr. Kochmeistera nasljednik
Budapest, V. — Hoid u. 8.
Veletrgovina medicinal-droga, pharmaceutskih
specialiteta. — Fabrika kemičko-pharmac.-prepa-
rata i zavoja. Liferanti mnogobrojnih sanitetskih
zavoda i apoteka, kao što drogerija monarkije.

Trgovačka agentura i komisiona radnja
Ivana Papakoća
Kraljevo (Srbija),
preporučuje svoje službe ovdašnjim i vanjskim trgovi-
cima. Daje izvještaje preko ovdašnjih trgovačkih trans-
akcija i proizvode. Preuzima zastupstva inozemnih
fabrika i firma. 8812

Ispostava
Dioničkog društva za specijalnu gradnju
u Budapešti 346
Tehnički upravitelj arhitekt Karl Csimar
preuzima projektiranje i izvednju novih gradnja,
adaptacije, kanalizacije i gradnju cepta i t. d.
Zastupništvo
Fabrike cementne robe
D. D. Josef Walla, Budapešta
za proizvodnju cijevi kamenog sastava, cement-
nih cijevi, cementnih i mozaik-pločica, pred-
meta od umjetnog kamena, spomenika i t. d.
Beogradska Kancelarija: Knez Mihajlova 41. I sprat

Javljamu našim sinovima, zetovima i ostalim pri-
jateljima da je naš
† Vladimir V. Blagojević
trg. iz Cačka i rez. artilj. kapetan I. kl.
Ispustio dušu 6-VII-1916. god. u 5 časova u jutru,
posle šestomjesečnog bolovanja.
OŽALOSĆENI:
supruga: Milka; sinovi: Dragoljub, arti-
ljer. podpukovnik, Tihomir, trg. i Voj-
slav, artilj. kapetan; kćeri: Milica, Tana,
Kosara i Ljubica; sestra: Lena; snahe:
Ljubica, Draga i Jela; zetovi: Rad. Je-
remić, major, Mih. Nedeljković, kapetan,
Milisav Stojanović, major; unučići: Nada,
Vera, Milica, Vladimir, Vida, Savka, Pr-
voslav i Nikola.
R. 153

KORESPONDENCIJA.

Srpskom Crvenom Krstu, Ženeva.
Molim, da-me izvijestite za moga muža
Danila Konstantinovića pri štibu 9. pi.
puka I. poziva; od kako je o'šao, ništa
još za njega nisam čula. Molim da iz-
vijestite preko „Beogradskih Novina“
ili na moju adresu: Natalija Konstanti-
nović, Veliki trg br. 13. 9651—8

Srpskom Crvenom Krstu, odjeljenje
za informaciju, Ženeva, ulica Pierre Fa-
tio 25. Molim vas da me izvijestite o mome
sinu Miloju Živkoviću, podnaredniku du-
navske div., II. poziva, 6. eskadrona, da li
je zdrav i živ. Nikola Živković iz Seona,
srez i okrug smederevski. 9526-8

**Gosp. Djoki i Iliji K. Najdanoviću, Že-
neva.** Molim vas lijepo kao i ostale po-
znanike, raspisajte da li je živ i zdrav moj
brat Dragomir I. Stojanović, pisar II. rez.
bolnice timočke div., XX. puka, I. poziva,
koji je posljednji put vidjen u Mitrovici sa
Dr. Cedom Djordjevićem, operaterom. Iz-
vijestaj poslati preko ovog lista. Blagodari
unaprijed Ljubica Aksentijja Rakojkovića,
kapetana. A 187-8

Zürcher Bureau für Aufsuchung
Vermisster in Zürich (Schweiz). No.
26.079, Radisavu Zečeviću, potpukov-
niku. Preselilo smo se u Mitrovicu ko-
sovsku, preklamo potreban novac, pošlji na
apoteku Mihajla Denića, Mitrovica Ko-
sovska, na Branislava. Zdravi smo. —
Darinka Zelevićka, Vučitrn, Kosovo. —
A 188-8

G. Bori Cenliću, cariniku, Solun. —
Molim Vas, zet-Boro, izvijestite me ako
što znate o mom bratu Raji Stankoviću,
bakalinu. Izvijestite me istim putem. U-
naprijed Vam blagodari i pozdravlja
Andja Stankovića, Smederevo. A 186-8

**G. Nikoli St. Hristodulu, Weesen-
Schweitz.** Javljam Vam, da sam sa
batom, Vaskom i Marom potpuno zdra-
vo i dobro. Molim Vas da o ovome iz-
vijestite staru majku u Atini, (ulica The-
mistocla 33) i teču Djuriću u Niči. Me-
ne pak izvijestite o njima! Gdje je i
kako je Aca? Sve pozdravljam Mita J.
Jovanović, Pozorišna ul. 20. 9671-8

G. Milu Kociću, Ženeva. Hotel Termi-
nus. Lijepo vas molim, da izvijestite mo-
ga sina i zeta da smo živi. Pozdrav Ra-
denko Dragović, Bosanska ulica broj 55.
Beograd. 9656-8

**Olgi Vičentijević, Quai Pierre-
Seize No. 108, Lyon.** Juče smo proč-
itali vaš oglas. Što ne javljate, šta je sa
Aleksandrom, ide li u školu? Zna li
što za Milorada i Tihomira i za Živka
Jeleninog. Mi smo svi zdravo. Odgo-
vorite što prije. Pozdrav, Timotije Si-
mić. A 194—8

Srpskom Crvenom Krstu, Ženeva za
g. Svetozara Savića, art. kapetana. Dragi
brato, zajedno sa sestrama g. Živojina
Dukića, pješ. kapetana I. kl. kom. 3. čete,
3. bat., II. puka, I. poz. molim te, da se za
njega raspisati i izvijestiti mene ili njegovu
rođenu sestru, koja se u Kragujevcu na-
lazi u velikoj brizi za njim. Ona je zdrava
samo o njemu mnogo brine i misli. Ja sam
ti jedan oglas o sebi već poslala. Ja sam
zdravo. Javljam mi se često kako ti manje
brinula. Čuvaj sebe i svoje zdravlje, ne
zaboravi da ja samo tebe imam. Zajedno
sa ostalima mnogo te pozdravljam, volite
i ljudi tvoja Dara, Arandjelovac. 9648-8

**Biro Djordjević, Ženeva, (Švajcar-
ska).** Za g. V. Joksicia učitelja. Hvala
na saopštenju. Javi Mišku i sinovima
Acinim, da smo ovdje svi zdravo. Mi-
lici sada apsolutno ništa slati ne mogu,
pa ni korespondirati sa njom. otud je
sve mnogo lakše. Oglas pošlji Mišku,
koji preko tebe i ovih novina šaljem, ne-
ka lično odgovori. Dragi Miško, mama ti
se mnogo brine, u toliko više što tek
danas (polovina jula) doznadosmo gdje
si u školi. Piši joj opširnije o tvome ži-
votu i namjerama poslije škole. Želili
bi da ferije, ako ih bude, provedeš za-
jedno sa M. Šiljkom, jer predpostavljamo,
da si i do sada s njime bio. Ako to
ne može, budi tamo gdje si i čika Ra-
šini, a njima piši, da nam se češće jav-
ljaju i opširnije. Od tebe do sada ni reči
ne dobismo a pisasmo više puta. Poku-
šaj javiti nam se i kartom preko Croix
Rouge Serbe, bureau de renseignement,
ali piši njemacki ili latinicom.
J. M. Čirić, Vrnjačka Banja Nr. 37. —
9673-8

Jovanu Premoviću, Ženeva. Uč-
tivo Vas molim, da izvijestite moga mu-
ža Aleksu Jelesijevića, da sam sa svom
djecom zdrava. Sa radnjom počela sam
da radim od prije nekoliko dana. Moj
otac za svo ovo vrijeme nije bio kod
mene, nije mogao doći, pošto je pred-
sjednik u svome mjestu. Leso da izvi-
jesti Miladina Rašailovića, da su svi
njegovi zdravo, a Milan je kod kuće.
S pozdravom: Roksanda Jelesijević,
Kraljevo. NO 29

G. Milanu Matiću, Ženeva. Švaj-
carska. Molim Vas lijepo, da me što
prije izvijestite o mome mužu Filipu
Milivojeviću, upravniku pošte koji se
do januara javljao iz Soluna, ako s nji-
me vezu dobijete; ja Vas molim, da me
o njemu češće izvijestavate. Ja se nala-
zim sa njegovom familijom zdrava u
Kragujevcu (Daničićeva 6). — Mnogo
Vam u naprijed blagodari Hristina P
Milivojevića. A 170—8

G. Manojlu Lazareviću, upravniku, Génève. Molim vas
budite dobri i siedeće dostavite Anti Vildoviću u Marsellu:
Dragi Antu! Od tebe nisam odavno dobila nikakvu vijest.
Javi se opširnije preko ovog lista. Pošli oglas preko g. M.
Lazarevića za nas. Novac šalji u krunama preko Banke. Da
li si dobio oglas za kuma Mila Cortanovića? Ja sam s Mile-
tom kod tebe, za nas ne brini. Pozdrav Lepa, Mile i Mama.
Rajčevića 12. 9725-8

G. Stevi Acimoviću, Ženeva. Vest o Raji veoma nas je
obradovala. Poslati 140 kr. preko Banke dobili smo, livala;
sem 500 kr. preko g. Paje pre 4 mjeseca. Molimo vas da iz-
vidite za taj novac i izvijestite nas a ujedno i o ostalim no-
žim, za koje smo vas molili. Naši su svi zdravo. Raju mnogo
pozdravlja i vas. Gisa i Raša Majstorović, Kralja Milana 85.
9705-8

Jovanu Premoviću, Ženeva. Uč-
tivo Vas molim, da izvijestite moga mu-
ža Aleksu Jelesijevića, da sam sa svom
djecom zdrava. Sa radnjom počela sam
da radim od prije nekoliko dana. Moj
otac za svo ovo vrijeme nije bio kod
mene, nije mogao doći, pošto je pred-
sjednik u svome mjestu. Leso da izvi-
jesti Miladina Rašailovića, da su svi
njegovi zdravo, a Milan je kod kuće.
S pozdravom: Roksanda Jelesijević,
Kraljevo. NO 29

Srpskom Crvenom Krstu, ođeje-
nje za informaciju, Ženeva Ulica Pier-
re Faatio 25. Molim Vas, da me izvi-
jestite o mome mužu Petru Mitroviću,
kaplaru mitralješkog odjeljenja VII. pi-
ka dunavske divizije II. poziva, da li je
zdrav i živ. Mara Mitrović iz Seona,
srez i okrug Smederevski. 9537—8

G. Milanu Matiću, Ženeva. Švaj-
carska. Molim Vas lijepo, da me što
prije izvijestite o mome mužu Filipu
Milivojeviću, upravniku pošte koji se
do januara javljao iz Soluna, ako s nji-
me vezu dobijete; ja Vas molim, da me
o njemu češće izvijestavate. Ja se nala-
zim sa njegovom familijom zdrava u
Kragujevcu (Daničićeva 6). — Mnogo
Vam u naprijed blagodari Hristina P
Milivojevića. A 170—8

Gosp. Milanu Milojeviću. Poslatih mi
175 kruna primila sam o čemu vas sa naj-
većom blagodarnošću izvijestavam i po-
zdravljam. Marija Djonlić, Durnitorska
ulica br. 7. 9626-8

**G. Vladu Marinkoviću, trgovcu, Lozana i Stevi Aci-
moviću, advokatu, Ženeva.** Darinka Pere Miladenovića toplo
blagodari na izvješću i molu da mi saopštite izvješća preko
novina o tebi čitajući sam. Obavde pošijte novca dobila sam,
mi smo zdrave, ne brini mnogo za nas. Lujka je velika, ljepi
svoga tatu. Mama novac primila, da li to Joca šalje? Javi se
češće, tako isto Joca i Rada, da ne brijemo. Radinju u-
čel javiti smo za njega. Prikloni od zet Djordja, dobi pismo,
svi zdravi. Šta je sa Vladom i bratom? Sve tvoje volje ma-
na, Zorka, Dara i tvoja Lujka Miladenović. 9705-8

Mališa Atanackoviću i Misi Trifunoviću. Molim vas iz-
vijestite me za moga muža Iliju Ilića, meh. iz Požege, koji je
bio u 4. puku 3. poziva. Ja sam sa djecom dobro i zdravo, u
radnji radim po malo, za njega i Mila brijemo. Za nas neka
ne brine ništa. Unaprijed vam hvala. Mica, Klka, Jeko, Misa
Ratomir. A 195-8

Cijene oglasima

Osmina jednog milimetarskog retka (42 mm široko) staje **10 helera.**

Priposlano:
Petina jednog milimetarskog retka (70 mm ši-
roko) staje **40 helera.**

Bilješke:
Petina jednog štamparskog retka (70 mm široko)
Kruna 4.

MALI OGLASNIK:
JEDNOSTAVNA RIJEC 5 HELERA, SA MASNIM SLO-
VIMA 10 HELERA.